

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 05 Ağustos 2015
Sayı : 351

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

14.12.2009 tarih ve 5941 Sayılı Çek Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifim gerekçeleri ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini Saygılarımla arz ederim.

Mazlum NURLU
Manisa Milletvekili

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIGI
05 Ağustos 2015
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
05 Ağustos 2015
No : 13134

24

GENEL GEREKÇE

Çek, ticaret hayatımızda yaygın olarak kullanılmaktadır. Çekin bu kadar yaygın kullanılmasının nedeni, ülkemizde ticaretle uğraşanların çok ciddi nakit sıkıntısı çekmesidir. Bir çekle, ciro sayesinde çok sayıda alışveriş yapılmaktadır. Bu ülkemizin gerçeğidir. Çeklerin karşılıksız çıkması sadece çeki alanı değil, aynı çeki ciro ederek kullanan ticaret erbabını da mağdur etmektedir.

Çek kanunundaki boşluklar nedeniyle karşılıksız çek sayısı her geçen gün artmaktadır. 2002 yılında 740 bin olan karşılıksız çek sayısı, bu gün 2 milyona yükselmiştir. Basına yansıyan haberlerde son bir yılda karşılıksız çek sayısının % 89 arttığı belirtilmektedir. Sadece 2012 yılı içinde 480 bin çek karşılıksız çıkmıştır. 2012 yılında sayının bu kadar artmasının nedeni karşılıksız çek verenlere uygulanan hapis cezasının kalkması olduğu ifade edilmektedir.

Özellikle Manisa bölgesinde tarımsal ürün alışverişi tamamen çekle yapılmaktadır. Çiftçi, ürettiği yaş ve kuru çekirdeksiz kuru üzümleri tüccara ve işletmelere satarak karşılığında çek almaktadır. Son yıllarda çiftçi sık sık karşılıksız çıkan çeklerle karşılaşmaktadır. Bu durumda karşılıksız çıkan çekler çiftçinin bir yıllık emeğinin ve alınterinin heba olmasına neden olmaktadır.

Üzüm üretimin yoğun olarak yapıldığı Salihli, Alaşehir ve Sarıgöl ilçelerimizde çiftçinin elindeki karşılıksız çıkan ve ödenmeyen çeklerin tutarı 35 milyon lirayı geçmektedir. Manisa ve ülke genelinde karşılıksız çekler yüzünden on binlerce mağdur olmaktadır. Çünkü çiftçinin başka çaresi yoktur. Ürettiği tarımsal ürünü en kısa zamanda satmak zorundadır.

Bu yöntem aslında sermayesiz ticaret yapmanın yolunu açmaktadır. Tüccar parasını riske etmeden çiftçinin ürünü üzerinden ticaret ve ihracat yapmaktadır. Bu durumda piyasadaki en küçük aksaklığın faturası ilk üretici olan çiftçiye kesilmektedir.

5941 Sayılı Çek Yasasına göre; çek defteri basma yetkisi bankalardadır. Bankalar isteyen herkese çek defteri vermekte, çekler karşılıksız çıktığında ise hiçbir sorumluluk üstlenmemektedirler. Sorumluluk sınırları sadece bin TL ile sınırlıdır.

Aslında bankaların sorumlu olması ve çek defteri verdiği kişilerin karşılıksız çeklerini güvence altına alması gerekmektedir.

Her bir çek yaprağında olması gereken şartlar kanunda belirtilmiştir. Kanun değişikliği ile çek yapraklarında her çek yaprağına, bankalarca belirlenecek çek bedelinin üst limiti yazılacaktır. Çek yaprağında belirtilen limitin üzerinde, çek bedeli yazılabilecek ancak bankalar sadece güvence verdikleri limit kadarından sorumlu olacaklardır. Bu durumda limit üstünde yazılan çekleri, kabul edip, etmeme, hamile ait olacaktır. İşletmeler ve tacirlerin durumları farklı olması sebebiyle bankalara kişilere ve şirketlere göre bastıkları çek yapraklarına yazacakları limitler de değişiklik gösterecektir. Banka sorumlu olacağı kadar limiti çek yapraklarında belirteceğinden karşılıksız çek verilmesinin önüne geçilecektir.

Kanun değişikliği teklifi ile, çeklerin karşılıksız çıkması yüzünden mağdur olanlar korunacak ve bankaların, bastığı çeklerden doğrudan sorumlu olması sağlanacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

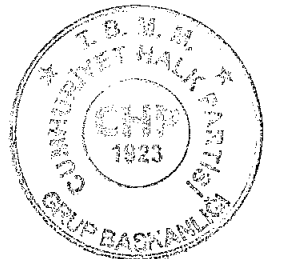
MADDE-1 Her bir çek yaprağına yazılması gerekenler kanunun 2 nci maddesinin 7 nci fıkrasında belirtilmiştir. Fıkraya eklenen bent ile çek yapraklarında her çek yaprağına yazılacak ve bankalarca belirlenecek çek bedelinin üst limiti yazılacaktır. Çek yaprağının üzerinde belirtilen limitin üzerinde çek bedeli yazılabilecek ancak bankalar bu limit kadarından sorumlu olacağından, belirtilen limit üzerinde yazılan çekleri kabul edip etmeme durumu hamile ait olacaktır.

İşletmeler ve tacirlerin durumları farklı olması sebebiyle bankalara kişilere ve şirketlere göre bankaların bastıkları çek yapraklarına yazacakları limitler de değişiklik gösterecektir. Bu şekilde karşılıksız çek verilmesinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

MADDE-2 Kanunda bankaların her bir çek yaprağı için bin TL'lik kısmından sorumlu olması hüküm altına alınmıştır. Ancak uygulamada bu bedelin geçerliliği bulunmamaktadır. Kanunun 3 ncü maddesinde yapılacak değişiklik ile bankaların çek yaprağına yazacakları çek bedeli limiti kadarından sorumlu olması hüküm altına alınacak, böylece bankaların bastığı çeklerden sorumlu olması sağlanacaktır.

MADDE 3- Bu madde yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Bu madde yürütme maddesidir.

5941 SAYILI ÇEK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA

KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 5941 Sayılı Çek Kanununun 2 nci maddesinin 7 nci fıkrasına aşağıdaki (e) bendi eklenmiştir.

e) Bankaca belirlenen ve her çek yaprağına yazılabilecek çek bedelinin üst limiti

MADDE 2- 5941 Sayılı Çek Kanununun 3 üncü maddesinin 3 üncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(3) Muhatap banka, ibraz eden düzenleyici dışındaki hamile, süresinde ibraz edilen her çek yaprağı için;

a) Karşılığının hiç bulunmaması hâlinde,

1) Çek bedeli, çek yaprağında belirtilen çek bedeli üst limitinin altında ise tamamı, üzerinde ise limit kadarı,

b) Karşılığının kısmen bulunması hâlinde,

1) Çek bedeli, çek yaprağında belirtilen limitin altında ise, çek bedelini aşmamak koşuluyla, kısmî karşılığı tamamlayacak miktarı,

2) Çek bedeli, çek yaprağında belirtilen limitin üzerinde ise, çek bedelini aşmamak koşuluyla, kısmî karşılığa ilave olarak çek yaprağında belirtilen limiti kadarı,

MADDE-3 Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE-4 Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

